

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ДІЄСЛІВ ЕМОЦІЙНОГО ПСИХІЧНОГО СТАНУ В УКРАЇНСЬКІЙ, НІМЕЦЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

LEXICAL-SEMANTIC CLASSIFICATION OF EMOTIONAL PSYCH VERBS IN UKRAINIAN, GERMAN AND ENGLISH

Коренькова О.А.,

аспірант кафедри германських та східних мов
Міжнародного гуманітарного університету

У статті на матеріалі репрезентативних тлумачних словників української (Словник української мови: в 11 томах / за ред. І. Білодіда; Великий тлумачний словник сучасної української мови / за ред. В. Бусел; Словник синонімів української мови: у 2 томах / за ред. А. Бурячок, Г. Гнатюк), німецької (Duden 10. Das Bedeutungswörterbuch, Projektleitung Dr. Katrin Kunkel-Razum) та англійської (Oxford English Dictionary edited by J. Simpson and E. Weiner) мов встановлено лексико-семантичну класифікацію дієслів емоційного психічного стану в українській, німецькій та англійській мовах.

Ключові слова: лексико-семантична класифікація, дієслова емоційного психічного стану, семантичний аналіз, емотивність, дієслівна лексика.

В статье на материале репрезентативных толковых словарей украинского (Словник української мови: в 11 томах / за ред. І. Білодіда; Великий тлумачний словник сучасної української мови / за ред. В. Бусел; Словник синонімів української мови: у 2 томах / за ред. А. Бурячок, Г. Гнатюк), немецкого (Duden 10. Das Bedeutungswörterbuch, Projektleitung Dr. Katrin Kunkel-Razum) и английского (Oxford English Dictionary edited by J. Simpson and E. Weiner) языков установлена лексико-семантическая классификация глаголов эмоционального психического состояния в украинском, немецком и английском языках.

Ключевые слова: лексико-семантическая классификация, глаголы эмоционального психического состояния, семантический анализ, эмотивность, глагольная лексика.

Lexical-semantic classification of emotional psych verbs in Ukrainian, German and English is clarified in the article on the basis of representative explanatory dictionaries in Ukrainian (Словник української мови: в 11 томах / за ред. І. Білодіда; Великий тлумачний словник сучасної української мови / за ред. В. Бусел; Словник синонімів української мови: у 2 томах / за ред. А. Бурячок, Г. Гнатюк), German (Duden 10. Das Bedeutungswörterbuch, Projektleitung Dr. Katrin Kunkel-Razum) and English (Oxford English Dictionary edited by J. Simpson and E. Weiner).

Key words: lexical-semantic classification, emotional psych verbs, semantic analysis, emotiveness, verbal lexicon.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження дієслів психічного стану в лінгвістиці визначається насамперед важливістю дослідження проблеми вербального прояву людських почуттів, переживань та емоцій. Складність дослідження психічних станів полягає в тому, що вони характеризуються рухливістю, взаємозв'язком із психічними процесами і властивостями особистості, індивідуальною своєрідністю та розмаїттям. Психічні стани, як і інші психічні явища, існують у вигляді переживань, ідей у свідомості людини та в тій частині психіки, яку називають несвідомим. Це означає, що їх неможливо сприйняти органами відчуття та дослідити методами природничих наук. Отже, дослідження лексики на позначення психічного стану в лінгвістиці не має достатньої теоретичної та практичної бази.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення дієслів на позначення психічних станів людини в сучасній лінгвістиці зумовило накопичення значного теоретичного потенціалу, але необхідно зауважити, що для більшості вищезазначених робіт предметом дослідження є не дієс-

лова психічного стану, а їх окремі класи або групи. Так, предметом дослідження лінгвістів були: поняття «емоції» у сучасній лінгвістиці [2]; мовна репрезентація емоційних переживань людини в текстах прози [6]; різновиди емоцій та способи їх вербалізації в англійській мові [11]; лінгвостилістичні та композиційні засоби вербалізації емоційного стану людини в художньому тексті [13]; особливості концептуальної репрезентації емоції страху на основі асоціативного експерименту [5]; особливості вербалізації емоцій на лексичному рівні [7]; специфіка аналізу емотивної лексики на основі застосування психолінгвістичних методів [14]; конструктивна варіативність дієслів психічного стану на матеріалі європейських мов [19]. Відсутність порівняльного дослідження на матеріалі української, німецької й англійської мов визначає актуальність вивчення дієслів психічного стану.

Постановка завдання. Метою статті є встановлення лексико-семантичної класифікації дієслів емоційного психічного стану, а також виявлення спільних та відмінних рис у семантиці

дієслів емоційного психічного стану в українській, німецькій та англійській мовах.

Виклад основного матеріалу. У статті для визначення лексико-семантичної класифікації дієслів психічного стану (далі – ДПС) застосовано ономасіологічний принцип, за якого дієслова з різними афіксами об'єднуються на основі тотожності денотативних сем на позначення психічного стану. Доцільність застосування ономасіологічного принципу під час зіставних досліджень підтверджено багатьма лінгвістами [1; 8; 15; 17; 18]. Ономасіологічний підхід до вивчення мовних одиниць і наявна в психологічній науці класифікація психічних станів [4; 9; 10; 12; 16] дозволяють виявити в словниковому складі української, німецької й англійської мов такі лексико-семантичні класи ДПС, як: 1) дієслова емоційного психічного стану (далі – ДЕПС); 2) дієслова гностичного психічного стану; 3) дієслова вольового психічного стану, та здійснити семантичну класифікацію ДПС.

Залежно від семантики психічного стану кожен лексико-семантичний клас розподіляється на лексико-семантичні групи (далі – ЛСГ). До ЛСГ ДЕПС відносимо дієслова на позначення: страждання, злості, хвилювання, прихильності, потягу, радості, страху, відрази, жалості, подиву та сорому.

Семантика ДЕПС позначає ситуацію набуття суб'єктом емоційного психічного стану. Вони описуються загальною ФТ “S перебуває Vcond у стані Emot”, де S – суб'єкт, що перебуває в психічному стані, Vcond представлено ДПС, семантика емоційного психічного стану виражена учасником Emot, наприклад, ДЕПС (1) *тривожитися* – «відчувати тривогу», що описується ФТ “S перебуває Vcond у стані тривоги Emot”.

Для опису семантики ДПС у роботі використовуються традиційні семантичні ролі, виокремлені сучасними лінгвістами [1; 3; 15; 17; 19]. До семантичних ролей учасників ДЕПС відносимо: 1) Cause – причина, за якої суб'єкт перебуває в стані; 2) фазовість (Phase) – фаза перебування суб'єкта в психічному стані; 3) експресивність (Expres) – зовнішній прояв психічного стану; 4) Intens – інтенсивність вияву психічного стану; 5) негативність (Neg) – відсутність психічного стану; 6) множинність (Plur).

На основі таких додаткових семантичних ознак, як фазовість, інтенсивність, причина, множинність, експресивність та їх комбінацій, у роботі в межах кожної ЛСГ виділяємо лексико-семантичні підгрупи.

Лексико-семантичний клас ДЕПС є найчисленнішим з-поміж виділених класів ДПС в укра-

їнській (58%) і англійській мовах (39%), а також є другим за продуктивністю на матеріалі німецької мови (30,7%) (див. табл. 1).

До дієслів емоційного психічного стану в роботі ми відносимо дієслова, які позначають емоційний тон суб'єкта щодо явищ дійсності. За результатами дослідження, у межах ДЕПС виокремлено 11 семантичних груп (див. табл. 2).

1. ДЕПС зі значенням «страждання» позначають переживання суб'єктом морального болю, тобто суму, печалі, нудьги, горя тощо, наприклад, ДЕПС (2) *жури́тися* – «перебувати в стані суму» [СУМ, 682] має ФТ “S перебуває Vcond у стані суму Emot”. Зазначена ЛСГ є найчисленнішою за продуктивністю серед груп ДЕПС у досліджуваних мовах. У межах ДЕПС зі значенням «страждання» превалюють ДЕПС без додаткових ознак, однак наявні і такі лексико-семантичні підгрупи, як: фазовість, інтенсивність, негативність, множинність, експресивність, причина, фазовість + причина, інтенсивність + причина, експресивність + причина (див. табл. 3).

2. ДЕПС зі значенням «хвилювання» позначають переживання суб'єктом нервового збудження, неспокою, тривоги, хвилювання тощо, наприклад ДЕПС (3) *переживати* – «відчувати хвилювання» [СУМ-2, 572], що має ФТ “S перебуває Vcond у стані хвилювання Emot”. З-поміж ДЕПС зі значенням «хвилювання» виділяємо такі додаткові семантичні ознаки, як: фазовість, інтенсивність, множинність, експресивність, причина, фазовість + інтенсивність, фазовість + експресивність, інтенсивність + причина (див. табл. 3.).

3. ДЕПС зі значенням «злість» позначають переживання суб'єктом роздратування, гніву, досади, злості тощо, наприклад ДЕПС (4) *біситися* – «бути в стані роздратування» [СУМ, 110], що має ФТ “S перебуває Vcond у стані роздратування Emot”. Серед ДЕПС зі значенням злості наявні такі додаткові ознаки, як: фазовість, інтенсивність, негативність, експресивність, причина, фазовість + причина, інтенсивність + експресивність та інтенсивність + причина (див. табл. 3.).

4. До ДЕПС зі значенням «радість у роботі» відносимо дієслова, які позначають переживання суб'єктом почуття радості, задоволення, втіхи, приємності тощо, наприклад, ДЕПС (5) *радіти* – «відчувати радість щодо чого-небудь» [СУМ-2, 414], що має ФТ “S перебуває Vcond у стані радості Emot”. До підгруп зазначеної ЛСГ відносимо ДЕПС із такими додатковими ознаками: фазовість, інтенсивність, множинність, експресивність, причина, фазовість + інтенсивність,

фазовість + причина та фазовість + експресивність (див. табл. 3.).

5. ДЕПС зі значенням «прихильність» позначають доброзичливе ставлення та переживання суб'єктом почуття приязні, симпатії, любові тощо, наприклад, ДЕПС (6) *любити* – «відчувати глибоку відданість, прив'язаність» [СУМ-2, 113],

що має ФТ “S перебуває Vcond у стані любові Emot”. У межах ДЕПС зі значенням прихильності виявлено наявність таких додаткових семантичних ознак, як: фазовість, інтенсивність і негативність (див. табл. 3.).

6. ДЕПС зі значенням «потяг» позначають прагнення, потребу, бажання до чого-небудь,

Таблиця 1

Продуктивність ДПС в українській, німецькій та англійській мовах

№	Семантичні класи ДПС	Продуктивність у мовах дослідження		
		укр.	нім.	англ.
1	ДЕПС	406 (58%)	130 (30,7%)	130 (39%)
2	ДГПС	133 (19%)	147 (34,7%)	102 (30,6%)
3	ДВПС	107 (15,3%)	126 (29,7%)	77 (23,2%)
4	Полісемантичні ДПС	54 (7,7%)	21 (4,9%)	24 (7,2%)
	РАЗОМ	700 (100%)	424 (100%)	333 (100%)

Таблиця 2

Продуктивність ДЕПС у мовах дослідження

Семантичні групи ДЕПС	Продуктивність ДЕПС			Страждання	Хвилювання	Злості	Радості	Прихильності	Потягу	Страху	Жалості	Подиву	Відрази	Сорому	РАЗОМ
	укр.	нім.	англ.												
	103 (25,4%)	13 (10%)	20 (15,4%)	20 (15,4%)	11 (8,5%)	5 (3,8%)	13 (10,0%)	33 (25,4%)	20 (15,4%)	2 (1,5%)	9 (6,9%)	4 (3,1%)	13 (10%)	0	130 (100%)
	67 (16,5%)	12 (9,2%)	11 (8,5%)	12 (9,2%)	27 (20,8%)	18 (13,8%)	19 (14,6%)	14 (10,8%)	15 (11,6%)	4 (3,1%)	3 (2,3%)	3 (2,3%)	3 (2,3%)	2 (1,5%)	130 (100%)
	67 (16,5%)	36 (8,9%)	33 (8,1%)	67 (16,5%)	36 (8,9%)	33 (8,1%)	32 (7,9%)	27 (6,6%)	16 (3,9%)	11 (2,7%)	8 (2%)	6 (1,5%)	406 (100%)		406 (100%)

Таблиця 3

Наявність / відсутність додаткових семантичних ознак ДЕПС у мовах дослідження

Мови дослідження	Додаткові семантичні ознаки															
		англ.	нім.	укр.	Інтенсивність	Фазовість	Причина	Множинність	Негативність	Інтенсивність + причина	Фазовість + інтенсивність	Фазовість + причина	Експресивність	Фазовість + експресивність	Інтенсивність + експресивність	Експресивність + причина
		+	+	+	-	-	+	-	-	+	+	+	+	-	-	+
		+	+	+	-	-	+	-	-	+	+	+	+	-	-	+
		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-

наприклад, ДЕПС (7) *воліти* – «бажати» [СУМ, 368], що має ФТ “S перебуває Vcond у стані бажання Emot”. Серед ДЕПС зазначеної ЛСГ виділено підгрупи, а саме ДЕПС із такими додатковими ознаками: фазовість, інтенсивність, негативність, фазовість + інтенсивність (див. табл. 3).

7. ДЕПС зі значенням «страх» позначають переживання суб'єктом відчуття страху, жаху тощо, наприклад, ДЕПС (8) *жахатися* – «відчувати жах» [СУМ, 664], що має ФТ “S перебуває Vcond у стані жаху Emot”. До ДЕПС зі значенням страху відносимо ДЕПС із такими додатковими семантичними ознаками: фазовість, негативність, множинність, експресивність, причина, фазовість + експресивність, інтенсивність + причина (див. табл. 3.).

8. ДЕПС зі значенням «жалість» позначають переживання суб'єктом жалю, жалощів, співчуття тощо, наприклад, ДЕПС (9) *жаліти* – «відчувати жалість» [СУМ, 659], що має ФТ “S перебуває Vcond у стані жалості Emot”. З-поміж ДЕПС зазначеної ЛСГ виявлено наявність підгруп ДЕПС із такими додатковими ознаками: фазовість, причина (див. табл. 3).

9. ДЕПС зі значенням «подив» позначають переживання суб'єктом почуття здивування, враженості, наприклад, ДЕПС (10) *дивуватися* – «бути в стані здивування» [СУМ-2, 742], що має ФТ “S перебуває Vcond у стані подиву Emot”. До ДЕПС зі значенням подиву відносимо підгрупи ДЕПС із такими семантичними ознаками: фазовість, інтенсивність, множинність, експресивність, інтенсивність + причина (див. табл. 3).

10. ДЕПС зі значенням «відраза» позначають переживання суб'єктом відчуття огиди, презирства, ворожнечі, неприязні, відрази тощо, наприклад, ДЕПС (11) *гидувати* – «відчувати огиду» [СУМ, 427], що має ФТ “S перебуває Vcond у стані відрази Emot”. У межах ДЕПС зі значенням відрази виявлено поодинокі випадки ДЕПС із додатковою ознакою експресивності (див. табл. 3.).

11. ДЕПС зі значенням «сором» позначають переживання суб'єктом відчуття сорому, наприклад, (12) *соромитися* – «відчувати сором» [СУМ-3, 359], що має ФТ “S перебуває Vcond у стані сорому Emot”. Серед ДЕПС зі значенням сорому наявні випадки реалізації ДЕПС із такими додатковими ознаками: фазовість, причина (див. табл. 3.).

Висновки. Лексико-семантичний аналіз ДЕПС в українській, німецькій та англійській мовах свідчить, що для них характерна однакова система загальної семантичної інформації, умі-

щеної в дієслівних значеннях, за допомогою яких виражені основні види емоційних психічних станів – у мовах дослідження в межах класу ДЕПС виділено 11 лексико-семантичних груп (див. табл. 2). Отже, ДЕПС у мовах дослідження збігаються за якісним складом.

Спільною рисою для ДЕПС в українській і англійській мовах є ступінь їхньої продуктивності – вони посідають перше місце з-поміж інших семантичних класів ДПС, на відміну від німецької мови, в якій ДЕПС займають друге місце за продуктивністю (див. табл. 1.).

Зауважимо, що в українській та англійській мовах виявлено спільну тенденцію до поширеності ДЕПС зі значенням «страждання», що може бути пов'язано з більшою диференційованістю негативних почуттів, гострішою емоційною реакцією людини саме на негативні явища [3, с. 80]. Однак, якщо порівняти продуктивність ДЕПС зі значенням «страждання» у мовах дослідження, то побачимо кількісне переважання ДЕПС зі значенням «страждання» в українській та англійській мовах над ДЕПС зазначеної семантики в німецькій, що зумовлено особливостями культури, менталітету та психології народів, що виражається в більшій емоційності (див. табл. 2).

У результаті порівняння кількісних показників ДЕПС згідно зі словниковою вибіркою зауважимо їхню більшу продуктивність у парадигматиці української мови. Так, найбільш продуктивною серед семантичних груп в українській мові виявилася ДЕПС зі значенням «страждання» (25,4%), друге місце за продуктивністю посідають ДЕПС зі значенням «хвилювання» (16,5%), на третьому – ДЕПС зі значенням «злість» (16,5%). Непроцентною семантичною групою серед ДЕПС у роботі виявилася ДЕПС зі значенням «сором» (1,5%), що є спільною рисою для української та німецької мов (див. табл. 2.).

На матеріалі словникової вибірки в німецькій мові встановлено, що перше місце за продуктивністю посідають ДЕПС зі значенням «злість» (20,8%), друге – ДЕПС зі значенням «прихильність» (14,6%), третє – ДЕПС зі значенням «радість» (13,8%). Найменш продуктивною, як вже було зазначено, виявилася семантична група ДЕПС зі значенням «сором» (1,5%) (див. табл. 2.).

В англійській мові, на відміну від української та німецької мов, найпродуктивнішою семантичною групою є ДЕПС зі значенням «прихильність» (25,4%), на другому місці – ДЕПС зі значення

«потяг» (15,4%), на третьому – ДЕПС зі значенням «страждання» (15,4%). Непроцентною семантичною групою в англійській мові виявилася ДЕПС зі значенням «страх» (1,5%) (див. табл. 2).

Отже, своєрідність мов дослідження зумовлює розбіжність кількісного складу лексико-семантичних груп ДЕПС.

У структурі додаткової семантичної інформації в українській, німецькій та англійській мовах також спостерігається низка відмінностей. Для української мови характерна більш розгалужена, ніж у німецькій та англійській мовах, система додаткових ознак, що виявляється в їхній кількості (укр. мова – 11, нім. мова – 9, англ. мова – 6), а також у різновидах самих ознак (див. табл. 3).

Зауважимо, що спільною рисою всіх мов дослідження є продуктивність семантичної ознаки «інтенсивність», що посідає друге місце серед семантичних ознак ДЕПС. Окрім того, з-поміж ДЕПС німецької й англійської мов перше місце за продуктивністю посідає додаткова ознака «причина», а останнє – «експресивність + причина», що пов'язано з більш поширеною реалізацією в німецькій та англійській мовах позиції об'єкта в межах ситуації психічного стану.

Спільною рисою в усіх мовах дослідження є наявність у межах лексико-семантичного класу ДЕПС таких додаткових ознак, як: фазовість, інтенсивність, експресивність, причина, інтенсивність + причина. Серед ДЕПС української та німецької мов зазначено ширший спектр спільних додаткових семантичних ознак, як-от: фазовість + інтенсивність, фазовість + експресивність, фазовість + причина. Для німецької й англійської мов спільною додатковою ознакою є експресивність + причина. Винятком є ДЕПС, наявні тільки в українській мові, а саме: негативність, множинність та інтенсивність + експресивність.

Незважаючи на те, що в парадигматиці досліджуваних мов переважають ДЕПС без додаткових ознак, кількісна розбіжність спектра додаткових ознак зумовлена наявністю в українській мові більшої кількості спеціалізованих префіксів, що служать для утворення похідних одиниць. ДЕПС в українській мові утворюються префіксальним способом (за участю спеціалізованих префіксів) частіше, ніж у німецькій та англійській мовах. Отже, наявність додаткових семантичних ознак в українській мові зумовлена деривацією, а в німецькій та англійській мовах – семантикою ДЕПС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Арутюнова А. Лексические и семантические классы глаголов в немецком языке: автореф. дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04 «Германские языки». М., 1988. 22 с.
2. Гончарук М. До проблеми поняття «емоція» у лінгвістиці. URL: http://www.chnu.edu.ua/res/chnu.edu.ua/period_vudannia/web13/pdf/2012_1/Maryna_Honcharuk.pdf.
3. Гордон Е. Семантические особенности каузативных глаголов чувств в русском языке. Русский язык. Теория и методика преподавания. Душанбе: Таджикский ГУ, 1980. С. 77–82.
4. Ильин Е. Психофизиология состояний человека. СПб.: Питер, 2005. 412 с.
5. Коляденко О. Концептуалізація емоції страху (за матеріалами асоціативного експерименту). Наукові праці Кам'янець-Подільського у-ту ім. І. Огієнка. Філологічні науки. Вип. 28. Кам'янець-Подільський: Аксиома, 2011. С. 190–195.
6. Кость І. Механізми вербалізації емоційного стану людини в українському прозовому тексті. Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». 2011. Т. 24 (63). № 4. Ч. 2. С. 279–284.
7. Кульбацька М. Вербалізація емоцій на лексичному мовному рівні. Теоретические и практические научные инновации: матер. Междунар. научн.-практ. конф. Краков, 2013. С. 72–75.
8. Кубрякова Е. Части речи в ономазиологическом освещении. М.: Изд-во ЛКИ, 2008б. 120 с.
9. Левитов Н. О психических состояниях человека. М., 1964.
10. Леонова А. Психодиагностика функциональных состояний человека. М, 1984.
11. Мац І. Різновиди емоцій та способи їх вербалізації (на матеріалі англійської мови). Вісник Житомир. держ. пед. ун-ту. 2003. № 11. С. 181–183.
12. Мясичев В. Психические состояния и отношения человека. Обзорение психиатрии и медицинской психологии им. В.М. Бехтерева. 1966. № № 1–2.
13. Позднякова Н. Лінгвостилістичні та композиційні засоби передачі емоційного стану людини в художньому тексті (на матеріалі англійської прози XIX ст.): автореф. дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови»; Київ. держ. лінгв. ун-т. К., 1997. 26 с.
14. Романова Н. Психолінгвістичні методи дослідження емотивної лексики. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». 2012. Вип. 29. С. 176–179.
15. Селиванова М. Синтаксические конструкции с каузативными глаголами и их смысловое предназначение: автореф. дисс. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.01 «Русский язык». Нижний Новгород, 2005. 26 с.

16. Соснови́кова Ю. Психические состояния человека, их классификация и диагностика. Горький, 1975.

17. Ступак І. Структурно-семантичні та функціональні характеристики похідних каузативних дієслів у німецькій та українській мовах Т. 6: Типологічні, зіставні, діахронічні дослідження. Донецьк: ДонНУ, 2011. 470 с.

18. Ханикіна Н. Мотиваційна основа дієслів на позначення фізичного і психічного станів суб'єкта в українській та угорській мовах: дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.17 «Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство». К., 2017. 218 с.

19. Kutscher Silvia. Kausalität und Argumentrealisierung. Zur Konstruktionsvarianz bei Psychverben am Beispiel europäischer Sprachen. Max Niemeyer Verlag. Tübingen, 2009. 178 s.

УДК 81-115:811.111+811.161.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ТЕРМІНОСИСТЕМ БАНКІВСЬКОЇ СФЕРИ

METHODOLOGICAL PRINCIPLES FOR STUDY OF ENGLISH AND UKRAINIAN BANKING TERMINOLOGY

Петрина О.С.,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської філології

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

У статті сформульовано методологічну основу дослідження термінології банківської сфери англійської та української мов у зіставному аспекті. Серед загальнонаукових методів виділено системний підхід, методу індукції та дедукції, кількісний аналіз, зіставний метод. Основними лінгвістичними методами визначено аналіз словникових дефініцій, етимологічний аналіз, метод семантичних опозицій, слотовірний аналіз, компонентний аналіз. У статті окреслено етапи застосування методів дослідження. Виокремлено п'ять етапів дослідження, кожному з яких властивий свій комплекс методів.

Ключові слова: термін, терміносистема, метод, методика, аналіз.

В статье сформулированы методологические основы исследования терминологии банковской сферы английского и украинского языков в сопоставительном аспекте. Среди общенаучных методов выделен системный подход, методика индукции и дедукции, количественный анализ, сопоставительный метод. В качестве сновных лингвистических методов определены анализ словарных дефиниций, этимологический анализ, метод семантических оппозиций, слотовый анализ, компонентный анализ. В статье обозначены этапы применения методов исследования. Выделены пять этапов исследования, каждому из которых присущ свой комплекс методов.

Ключевые слова: термин, терминсистема, метод, методика, анализ.

The article highlights the methodological basis for the study of English and Ukrainian banking terminology in the comparative aspect. Among the general scientific methods, a systematic approach, method of induction and deduction, quantitative analysis, and a comparative method are singled out. The main linguistic methods such as analysis of vocabulary definitions, etymological analysis, the method of semantic opposition, word-formation analysis, component analysis are selected. The article outlines the stages of application of research methods. Five stages of contrastive analysis of the structure and semantics of English and Ukrainian banking terminology are figured out, each of which has its own set of methods.

Key words: term, terminology system, method, methodology, analysis.

Постановка проблеми. Регламентация терминологии – длительный и сложный процесс, який передбачає перегляд наявних понять, вилучення застарілих та впровадження нових. Упорядкування термінології передбачає визначення правил та закономірностей творення, розвитку, функціонування термінів, що зумовлює комплексне використання загальнонаукових та лінгвістичних методів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Методологічну основу дослідження термінології банківської сфери англійської та української мов сформульовано на основі праць українських та зарубіжних дослідників, а саме: К.Я. Авербуха [1], М.О. Вакуленко [4], О.В. Вакуленко [3], Л.А. Васенко, В.В. Дубічинського, О.М. Кринець [5], Б.М. Головіна [6], Т.Р. Кияка [8], Д.С. Лотте